SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 488/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 zloženom z predsedu [redacted] (sudca spravodajca), zo sudkyne [redacted] a sudcu [redacted] predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [redacted], zastúpenej advokátkou [redacted], [redacted], vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 Co/468/2014-233 zo 16. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [redacted] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. marca 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [redacted] [redacted],

[redacted] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 Co 468/2014-233 zo 16. decembra 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že právny predchodca sťažovateľky v právach veriteľa si žalobným návrhom na Okresnom súde Lučenec (ďalej len „okresný súd“) proti odporcovi uplatnil nárok na zaplatenie dlžnej sumy 72 750 € s prísl. vyplývajúcej z úverovej zmluvy. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 13 C 134/2013 zo 17. februára 2014 žalobe právneho predchodcu sťažovateľky vyhovel a uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi žalovanú pohľadávku. Proti rozsudku okresného súdu podal odporca odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozhodnutím tak, že zmenil rozsudok okresného súdu a návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil premlčaním pohľadávky navrhovateľa v zmysle občianskoprávnych predpisov, ktoré aplikoval poukazujúc na ustanovenie § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 102/2014 Z. z.

3. Sťažovateľka uviedla, že zásadne odmieta prístup odvolacieho súdu, ktorý pri svojej rozhodovacej činnosti v záujme „ochrany spotrebiteľa“ svojvoľne aplikoval právne normy a ignoroval všeobecne platný zákaz retroaktivity. Ďalej zdôrazňuje, že podstatou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je oprávnenie každého domáhať sa ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú. Svojvoľná aplikácia právnych noriem v rozpore so všeobecne platným zákazom retroaktivity je nezlučiteľná so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

4. Sťažovateľka uviedla, že vo veci nepodala proti napadnutému rozhodnutiu dovolanie podľa § 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), čím nesplnila podmienku ustanovenú § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Zároveň však žiada, aby ústavný súd v jej veci postupoval podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde a splnenie podmienky nevyžadoval z dôvodov hodných osobitného zreteľa. S odkazom na ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) nepovažuje Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) za nezávislý a nestranný, keďže z úradnej povinnosti jednostranne zvýhodňuje jedného z účastníkov súdneho konania – spotrebiteľa na úkor druhého účastníka konania. Sťažovateľka považuje takto poskytovanú súdnu ochranu za ochranu v rozpore s princípom nestrannosti súdu a z ústavnoprávneho hľadiska za neudržateľnú. S účinnosťou ustanovenia § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa podľa názoru sťažovateľky žiadny všeobecný súd rozhodujúci v spotrebiteľských veciach nespĺňa atribúty nestranného súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (vrátane najvyššieho súdu, čo potvrdzuje aj jeho aktuálna rozhodovacia činnosť).

5. Nevyčerpanie opravného prostriedku odôvodňuje aj skutočnosťou, že neúspešný v konaní o mimoriadnom dovolaní na najvyššom súde bol aj generálny prokurátor Slovenskej republiky, ktorý vo viacerých veciach podal mimoriadne dovolanie z rovnakých dôvodov ako sťažovateľka. Meritórne rozhodnutie súdu v danej veci tak môže priniesť nový pohľad na judikatúru všeobecných súdov v obdobných veciach.

6. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu a napadnutým rozhodnutím bolo porušené právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľka neuplatňuje.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V súvislosti s tým ústavný súd pripomína, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

10. Dovolanie podľa § 238 ods. 2 OSP je účinným prostriedkom ochrany základných práv alebo slobôd podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorý je nutné vyčerpať, ak je zrejmé, že ide o zmeňujúci rozsudok a účastník konania považuje zmeňujúcu časť za porušujúcu ústavu.

Ústavná sťažnosť v uvedenom prípade smeruje proti zmeňujúcemu rozsudku krajského súdu, pričom zmeňujúci rozsudok znamená priamu prípustnosť dovolania. Od reformy civilného procesu z roku 1991, ktorým sa civilný proces vrátil modifikovane k prvorepublikovým moderným tradíciám, sa dovolaním označujú v podstate dva odlišné procesné inštitúty (porov. II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Jedným je ochrana proti najzávažnejším procesným záťažiam, tzv. zmätočné dovolanie podľa § 237 OSP, kde rozhodnutie o jeho prípustnosti a opodstatnenosti v podstate splýva. Druhým je dovolanie podľa § 238 a § 239 OSP. Cieľom tohto druhého dovolania je zjednotiť rozdielne názory, spravidla hmotnoprávne, krajského súdu a okresného súdu na jednu vec, a tým zjednocovanie judikatúry vôbec. Obrazne povedané, ide aj o súdenie medzi súdmi, ktoré rozhoduje najvyšší súd. V tomto prípade je daná prípustnosť typom a povahou výroku (§ 238 ods. 1 OSP: *„Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.“*) (porov. II. ÚS 313/2015).

Vo veci sťažovateľky je výrok napadnutého rozhodnutia formálne zmeňujúci a aj materiálne ide o opačný názor krajského súdu. Nie je tu teda pochybnosť o prípustnosti dovolania, ktorým účastníci konania (sťažovateľka) mohli napadnúť akúkoľvek právnu otázku, ktorá sa mohla stať predmetom ústavnoprávnej ochrany.

11. Sťažovateľka si je vedomá, že vo veci bolo možné podať dovolanie, ale žiada, aby ústavný súd neodmietol jej sťažnosť a zohľadnil fakt, že túto podmienku nesplnila z dôvodov hodných osobitného zreteľa, za ktoré považuje skutočnosť, že najvyšší súd s ohľadom na platnú právnu úpravu § 5b zákona o spotrebiteľoch nie je podľa jej názoru nestranným súdom, ktorý by napĺňal podmienky základného práva na súdnu ochranu. Podľa jej názoru musí súd každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a všetkým účastníkom

poskytol rovnaké príležitosti na uplatnenie ich práv. Podľa názoru sťažovateľky dôkazom, že najvyšší súd nie je súdom nestranným v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, je jeho aktuálna rozhodovacia prax v obdobných prípadoch (sťažovateľka odkazuje na konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu), keď aplikáciou ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 102/2014 Z. z. aj na právne vzťahy, ktoré vznikli pred jeho účinnosťou, ignoruje všeobecne platný zákaz spätného pôsobenia právnych noriem, pričom takáto prax senátov najvyššieho súdu sa už stala pravidlom. Sťažovateľka poukazuje aj na skutočnosť, že zrušenia rozhodnutí v spotrebiteľských veciach sa nedomohol ani generálny prokurátor, ktorý v obdobných veciach podal mimoriadne dovolanie.

12. Ústavný súd pre úplnosť uvádza, že v konaní o individuálnej ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, a už vôbec nie v konkrétnej veci sťažovateľky, kde predmetom prieskumu vôbec nie je rozhodnutie najvyššieho súdu, nie je jeho úlohou zaujímať a formulovať stanovisko k rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, aby sa, ako to požaduje sťažovateľka, mohlo stať *„významným upozornením pre všetky všeobecné súdy“*. Odpustenie podmienky vyčerpania prípustného opravného prostriedku sťažovateľkou len pre jej názor na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu neprichádza do úvahy.

Ústavný súd sťažovateľkou uplatnené dôvody na ospravedlnenie nevyčerpania prípustného opravného prostriedku, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv účinne poskytuje a na ktorého použitie je oprávnená, nepovažoval za hodné osobitného zreteľa, a preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú odmietol.

13. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších nárokoch sťažovateľky nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016